

*Wojewódzka
Biblioteka Publiczna
im. Ł. Górnickiego
w Białymstoku*

GŁOS

BIBLIOTEK PUBLICZNYCH

Województwa Białostockiego

**BIULETYN
INFORMACYJNO—METODYCZNY**

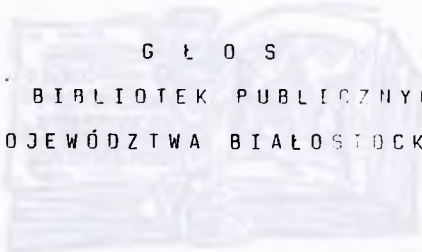
BIAŁYSTOK 1993

NR 4

WOJEWÓDZKA BIBLIOTEKA PUBLICZNA

im. Łukasza Górnickiego

w Białymstoku

G Ł O S
BIBLIOTEK PUBLICZNYCH
WOJEWÓDZTWA BIAŁOSTOCKIEGO

BIULETYN INFORMACYJNO-METODYCZNY

BIAŁYSTOK 1993

Nr 4

Redaguje

zespół pracowników

Działu Metodyki Bibliotecznej

i Doskonalenia Kadr

Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej

im. Łukasza Górnickiego

w Białymstoku

Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. Łukasza Górnickiego

15-950 Białystok, ul. Kilińskiego 16

tel. 416-689 lub 326-436 wew. 18

WYSTĄPIŁ PRACOWNIK WYDZIAŁU KRAJOWYCH
WYDZIAŁU KRAJOWYCH WYSTĄPIŁ PRACOWNIK
W DZIEŃ 10.05.1979 R.

Przedmiotem jest...

Wszystkim pracownikom bibliotek publicznych
oraz czytelnikom wesołych Świąt oraz dużo dobrego
w Nowym Roku 1994 zyczy

Dyrekcja i pracownicy WBP

1. Bożena Bartoszewicz-Fabiańska	
- II Ogólnopolska Konferencja nt. "Automatyzacja bibliotek publicznych - praktyczne aspekty"	1
2. Bożena Bartoszewicz-Fabiańska	
- Komputeryzacja procesów bibliotecznych i informacyjnych w Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej im. Łukasza Górnickiego w Białymstoku	8
3. Jadwiga Majerowska	
- Komputeryzacja Miejsko-Gminnej Biblioteki Publicznej w Łapach	15
4. Zofia Olizarowicz	
- Stan komputeryzacji Biblioteki Publicznej Miasta i Gminy w Czarnej Białostockiej	17
5. Janina Jakubowicz	
- Informacja o stanie komputeryzacji Miejskiej Biblioteki Publicznej w Hajnówce	19
6. Ewa Ziniewicz-Siergiejko	
- Sprawozdanie z ogólnopolskiego seminarium dla instruktorów czytelnictwa dziecięcego	21
7. Ludmiła Szyrkowicz	
- Sprawozdanie z ogólnopolskiego seminarium dla instruktorów do spraw czytelnictwa chorych i niepełnosprawnych	25
8. Kronika ważniejszych wydarzeń	28
9. Ewa Ziniewicz-Siergiejko	
- Konkurs "Książka dla malucha"	31

II Ogólnopolska Konferencja nt.

"AUTOMATYZACJA BIBLIOTEK PUBLICZNYCH - PRAKTYCZNE ASPEKTY"¹

Z inicjatywy ZG SBP przy współudziale Biblioteki Narodowej i Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej im. Łukasza Górnickiego w Białymstoku zorganizowano konferencję, której celem było umożliwienie zapoznania się z aktualnym stanem komputeryzacji bibliotek publicznych, problemami integracji programowej, struktury danych i ich wymienności oraz zaprezentowanie oprogramowań bibliotecznych, stosowanych w polskich bibliotekach.² Gościnnie prezentowała swój system firma "Dynix" An. Ameritech. Company.

W porównaniu z 1991 r., kiedy w Białymstoku odbywała się pierwsza narada komputerowa, wzrosła obecnie liczba bibliotek stopnia wojewódzkiego, które poczyniły pewne kroki w komputeryzacji z kilku do około czterdziestu, przy czym stopień zaawansowania jest bardzo różny, tak jak różne są oprogramowania i różny sprzęt.³

Wystąpienia przedstawicieli poszczególnych bibliotek publicznych miały charakter przede wszystkim informacyjny. Zgłaszano potrzebę współpracy, wspólnych uzgodnień i wspólnego planowania. Zauważono tworzenie się więzi środowiskowych między użytkownikami tego samego oprogramowania. Wydaje się jednak, że nie bardzo wiemy, jak tę współpracę zorganizować, aby korzyści nie służyły wyłącznie szkoleniom pracowników oraz wymianie doświadczeń, chociaż jest to również niezmiernie istotne. Celowe byłoby takie rozdzielenie działań szczegółowych na kilka bibliotek, aby przyspieszyć proces komputeryzacji i zwiększyć jego efektywność.

Cennym wydaje się spojrzenie na komputeryzację zaprezentowane przez Barbarę Rzeczkowską z Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej im. Marszałka J. Piłsudskiego w Łodzi, użytkującej obecnie MAK-a, a startującej od ISIS-a. Podkreśliła ona, że automatyzacja musi oznaczać swobodny przepływ

informacji dla dobra czytelnika i nie warto marnować czasu i pieniędzy na adaptacje i przenoszenie danych z różnych systemów w jednej sieci bibliotek publicznych w jednym mieście.⁴ W każdej bibliotece wojewódzkiej, dzielnicowej i filii, gdzie jest komputer czytelnik powinien mieć możliwość dostępu do baz bibliotek podobnego typu. Myślenie w kategoriach sieci bibliotecznej i ujednoczenie działań uważa za niezbędne. Czynnikiem, który wpływa na ostrożność niektórych bibliotek w podejmowaniu decyzji jest brak obowiązujących norm, m.in. opisu wydawnictw ciągłych, artykułu z czasopisma, fragmentu wydawnictwa zwarteo. Niewiele bibliotek mówi o trudnościach z metodyką opisu różnych typów dokumentów czy ich charakterystyki rzeczowej, chociaż jestem pewna, że te problemy istnieją. Należy mieć nadzieję, że potrzeba pogłębiania wiedzy w zakresie języków informacyjno-wyszukiwawczych i innych tematów szczegółowych spowoduje konieczność narad bardzo specjalistycznych. Nieco żywiołowy pęd do komputeryzacji chyba mamy już za sobą.

W referacie "Komputeryzacja bibliotek publicznych - problemy integracji programowej i wymiennosci danych" Jerzy Maj wskazał na "archaiczne struktury organizacji" bibliotek publicznych, "traktowanie biblioteki jako luźnej federacji niezależnych i samorządowych komórek i stanowisk pracy". Komputeryzację określił "konciem trojańskim, zmieniającym strukturę i organizację biblioteki". Wszystko to zapewne jest prawdą, tyle tylko, że do tej pory nie ma łatwo dostępnej literatury, która oprócz ogólnego stwierdzenia, że takie zjawisko występuje, nie wyjaśnia - lub nie podejmuje prób wyjaśnienia - głębiej, na przykładach, sposobów rozwiązania tego problemu. Problem istnieje, tylko nie jest wcale łatwy do rozwiązania. Myślę, że początkowo nie radzono sobie z tym również w krajach zachodnich.

W sposób bardzo istotny wiedzę bibliotekarzy wzbogaciła wypowiedź Anny Paluszkiewicz nt. "Struktura danych w skomputeryzowanych systemach bibliotecznych". Po pierwsze: uświadomiła znaczenie formatu nanoszenia danych. Po drugie: pozwoliła zapoznać się z organizacją zautomatyzowanych katalogów bibliotecznych, w tym z pojęciem kartotek haseł wzorcowych. Kartoteka haseł wzorcowych oprócz opisów haseł ujednoliconych, wariantów hasła, haseł z nim związanych - powinna zawierać uwagi dotyczące zakresu stosowania hasła, źródeł wykorzystanych przy jego ustaleniu itp. W 1992 r. opublikowany został dokument pt. "Guidelines for Subject Authority and Reference Entries", zawierający ogólne zasady tworzenia kartotek wzorcowych haseł przedmiotowych. A. Paluszkiewicz zapowiedziała ukazanie się w najbliższym czasie podręcznika - instrukcji na ten temat. Podzieliła się też kilkoma ogólnymi uwagami, m.in. stwierdziła, że sprawą niezwyklej wagi dla biblioteki jest wybór odpowiedniej firmy komputerowej. Czynnikiem decydującym powinna być wyraźna tendencja rozwojowa tej firmy.

Maria Janowska z Ośrodka Normalizacji Bibliograficznej Biblioteki Narodowej przedstawiła informacje o stanie prac normalizacyjnych i metodycznych. W roku bieżącym zostały zakończone prace nad normami opisu bibliograficznego starych druków i filmów oraz formy nazw geograficznych. W trakcie opracowywania są projekty norm dotyczące opisu bibliograficznego wydawnictw ciągłych (w tym także artykułów w nich zawartych), tytułu ujednoliconego dzieł muzycznych, zasad skracania tytułów wydawnictw ciągłych. Planuje się podjęcie prac nad opisem bibliograficznym dokumentów elektronicznych i kartograficznych. Prowadzone są prace nad adaptacją formatu USMARC.

Jadwiga Sadowska z Instytutu Bibliograficznego BN omówiła serwisy bibliograficzne Biblioteki Narodowej na nośnikach komputerowych. Jest więc baza "Przewodnika Bibliograficznego" od 1987 r. (w przygotowaniu dane z lat 1980-1986), co stanowi ok. 90000 opisów, baza wydawnictw niezależnych - ponad 3000 opisów, baza polskich wydawnictw ciągłych (z lat 1701-1993) - ponad 6000 opisów. Od początku 1994 r. dostępna będzie na nośniku komputerowym Bibliografia Analityczna Bibliotekoznawstwa i Informatyki ze streszczeniem artykułów z czasopism zagranicznych dotyczących dziedziny bibliotekoznawstwa i informatyki. BN nie czuje się na razie przygotowana ani technicznie, ani organizacyjnie, ani merytorycznie do szybkiej automatyzacji Bibliografii Zawartości Czasopism.

Jan Wołosz - z-ca dyrektora Biblioteki Narodowej poinformował, że w czerwcu b.r. BN złożyła w Ministerstwie Kultury i Sztuki wstępny projekt wspomaganie automatyzacji bibliotek publicznych, który zakłada pomoc w tworzeniu i utrzymaniu katalogów w systemie zautomatyzowanym z wykorzystaniem "Przewodnika Bibliograficznego", posiadanie bazy danych o zbiorach własnych, wyszukiwanie danych w bazach, rejestrowanie wypożyczeń z wydrukiem upomnień i zliczaniem statystyki, pomoc szkoleniową i konsultacyjną. Ma on dotyczyć 20 do 40 bibliotek publicznych, które jako podstawowego oprogramowania bibliotecznego używałyby pakietu programowego MAK z formatem MARC BN. Formatem używanym w przyszłości ma być USMARC czyli MARC BN byłby formatem przejściowym. Zakłada się, że przynajmniej część funduszy na realizację projektu przeznaczy Ministerstwo Kultury i Sztuki. Fundusze zostałyby przeznaczone na rozwijanie oprogramowania MAK, przygotowanie osób do obsługi komputeryzacji bibliotek publicznych oraz na wyposażenie lub doposażenie wszystkich bibliotek wojewódzkich w jednolity sprzęt i oprogramowanie biblioteczne. Biblioteka

Narodowa spodziewa się ze strony Ministerstwa i bibliotek publicznych poparcia swoich zamierzeń.

W dyskusji nad pakietem programowym MAK, z udziałem Jana Wierzbowskiego - twórcy MAK-a, Jerzy Maj z Biblioteki Narodowej stwierdził, że MAK jest programem o dużych możliwościach w pełni profesjonalnych, wymaga jednak opracowania dokładniejszej instrukcji obsługi i dołączenia kartotek haseł wzorcowych. Ks. Krzysztof Gonet z Biblioteki Wyższego Seminarium Duchownego w Warszawie - pierwszy (poza BN) użytkownik MAK-a za główne jego zalety uważa duże możliwości wyszukiwawcze, posiadanie mechanizmu obsługi list wzorcowych, chociaż nie są to jeszcze kartoteki haseł wzorcowych, a wady wiążą się z formą jego rozpowszechniania i instalowania. Poinformował on również, że moduł obsługi wypożyczeń jest właśnie wdrażany w jego bibliotece. Barbara Rzeczkowska z Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej w Łodzi stwierdziła, że o wybraniu programu MAK zadecydowało przede wszystkim to, że w zakresie formatu jest zgodny ze światowymi standardami, pozwala budować niezwykle wszechstronne narzędzie umożliwiające poradzenie sobie w trudnych przypadkach, m.in. książek współwydanych, wielotomowych, rozwija się dynamicznie, jest tani. Problemem jest natomiast brak obsługi statystycznej. Niebawem będzie możliwość - jak poinformował autor MAK-a - wykonywania zestawień statystycznych na potrzeby obsługi udostępniania. Nie ma też modułu gromadzenia z właściwymi dla niego procedurami statystycznymi. Anna Paluszkiewicz podkreśliła, że główną zaletą MAK-a jest dobry format opisu danych, dzięki któremu nie ma problemu z przenoszeniem danych z jednego programu na inny. Takiej możliwości nie stwarzają inne programy funkcjonujące obecnie w bibliotekach publicznych w Polsce. Tego samego zdania jest Zofia Moszczyńska z Biblioteki Sejmowej w Warszawie, gdzie MAK jest eksploatowany

przez półtora roku. Istniejącą w nim bazę danych zaimportowano następnie do niedawno zakupionego zintegrowanego systemu ALEPH. Zachęcała biblioteki do przyjęcia jednego wspólnego formatu dla wszystkich bibliotek w kraju i postulowała rozwijanie MAK-a w kierunku zintegrowanego systemu bibliotecznego.

Mamy więc ofertę Biblioteki Narodowej przyjęcia przez biblioteki publiczne stopnia wojewódzkiego oprogramowania MAK z formatem MARC BN (być może jako przejściowym "w drodze" do USMARC).

Należy podkreślić duże zalety rozwiązań ujednoczonych. W przypadku dużych zmian krajowych czy międzynarodowych w normalizacji bibliograficznej i bibliotecznej łatwiej będzie je wprowadzić w działanie wspólnie opierając się na doświadczeniach i pomocy BN.

Myślę, że wszyscy bibliotekarze bibliotek publicznych życzyliby sobie i Bibliotece Narodowej sprawnego zintegrowanego systemu bibliotecznego obsługującego bibliotekarstwo publiczne.

mgr Bożena Bartodzewicz-Fabiańska

Kierownik

Działu Zbiorów Specjalnych WBP

Przypisy

- 1/ Materiały z Konferencji zostaną opublikowane w odrębnej pracy, do której odsyłam czytelników zainteresowanych zasygnalizowanymi jedynie poniżej problemami.
- 2/ W Białymstoku, Gorzowie Wielkopolskim, Katowicach, Sieradzu i Szczecinie.
- 3/ Na potrzeby określenia stanu komputeryzacji w bibliotekach publicznych na koniec 1993 r. badania ankietowe przeprowadziła Biblioteka Narodowa oraz Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. Łukasza Górnickiego w Białymstoku. Wyniki badań BN przedstawił Lucjan Biliński z Ministerstwa Kultury i Sztuki (zob. Lucjan Biliński, Jerzy Maj. Stan komputeryzacji bibliotek publicznych. "Bibliotekarz" 1993 nr 10 s.8-16). Badania ankietowe WBP w Białymstoku i ich rezultaty omówiła na Konferencji Małgorzata Kamińska.
- 4/ W Łodzi Biblioteki Dzielnicowe, podległe merytorycznie Wojewódzkiej i Miejskiej Bibliotece Publicznej, utrzymywane przez Urząd Miasta, samodzielnie finansowo i organizacyjnie zakupiły (z wyjątkiem jednej) różne oprogramowania, co przy założeniach budowy katalogu centralnego przez Bibliotekę Wojewódzką spowodowało dużo komplikacji.

KOMPUTERYZACJA PROCESÓW BIBLIOTECZNYCH I INFORMACYJNYCH W WOJEWÓDZKIEJ BIBLIOTECE PUBLICZNEJ IM.

ŁUKASZA GÓRNICIEGO W BIAŁYMSTOKU

Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. Łukasza Górnickiego w Białymstoku rozpoczęła automatyzację prac bibliotecznych od zainstalowania w 1989 r. oprogramowania (wypracowanego wspólnie przez informatyków i bibliotekarzy) do obsługi Wypożyczalni księgozbioru. Umożliwia ono założenie dwóch baz: bazy danych o czytelnikach - do których można dotrzeć wg nazwiska lub wg numeru karty - oraz bazy danych o księgozbiorze Wypożyczalni. Pozycje książkowe mogą być wyszukiwane wg numeru inwentarzowego, nazwiska autora i tytułu. Możliwe jest również wzbogacenie informacji o dostępności książki. Oprogramowanie pozwala na nanoszenie poprawek w bazie o czytelnikach i książkach, uaktualnianie tych baz oraz sporządzanie zestawień statystycznych. Prowadzi się statystykę miesięczną i roczną. Program umożliwia uzyskanie informacji o stanie zadłużenia poszczególnych osób, oraz automatyczne przygotowanie monitów. Wpisywanie opisów książek do bazy odbywa się obecnie za pomocą dyskietek drogą importu z programu "Katalog", oraz drogą wpisu w trakcie obsługi czytelnika.

Katalogowanie
książek

W 1990 r. w Dziale Gromadzenia i Opracowania wdrożono program "Katalog", przeznaczony do komputerowej obsługi katalogów wydawnictw zwartych całej biblioteki, z uwzględnieniem istnienia kilku księgozbiorów. Umożliwia on założenie

i budowę bazy katalogowej, jej aktualizację a także wszechstronny dostęp do informacji w niej zgromadzonych. Z komputerem znajdującym się w Dziale Gromadzenia i Opracowania połączone są na terminale, zainstalowane na potrzeby informacji katalogowej w Czytelni Księgozbioru i Dziale Informacyjno-Bibliograficznym.

Za jednostkę katalogową przyjmuje się określone wydanie tytułu, czemu odpowiada jedna pozycja czyli rekord w bazie danych.

W rekordzie gromadzone są również informacje o wszystkich egzemplarzach danej książki, których liczba może być dowolna. Każdy rekord składa się z trzech bloków informacyjnych. W pierwszym zgromadzone są wszystkie informacje tekstowe wspólne dla danej pozycji katalogowej. W polach edycyjnych podaje się autorów, tytuł, oznaczenie dodatkowej odpowiedzialności, informacje o wydaniu, serię wydawniczą, uwagi, numer ISBN, UKD, sygnatury. Blok drugi przeznaczony jest na szczegółowe informacje o poszczególnych egzemplarzach książek. W trzecim bloku zgromadzono informacje o stanie posiadania i stanie ubytków danej pozycji w 26 księgozbiorach. Blok ten zastępuje tradycyjny katalog centralny. W dodatkowym czwartym bloku, niedostępnym dla użytkownika, przechowuje się informacje potrzebne programowi do sprawnego działania. Możliwy jest szybki dostęp do informacji zgromadzonych w bazie przez klucze wyszukiwawcze, wprowadzane pojedynczo lub w dowolnych kombinacjach. Oprócz indeksów autorów, tytułów, UKD, numerów inwentarzowych program "prowadzi" indeks przedmiotowy.

Program pozwala też na:

- eksport danych na potrzeby informacji katalogowej i na potrzeby programu obsługującego udostępnianie zbiorów;

- sporządzanie statystyki o stanie księgozbioru z podziałem na poszczególne księgozbiory i rodzaje literatury;
- sporządzanie wydruków nowości.

Katalogowanie muzykaliów

Możliwość przyspieszenia
bardzo czasochłonnych prac
związanych z opracowaniem
formalnym zbiorów muzycznych

i wprowadzenia charakterystyki rzeczowej bez konieczności powielania opisów bibliograficznych skłoniła w II połowie 1990 r. pracowników Działu Zbiorów Specjalnych do opracowania założeń do programu obsługującego katalogi dokumentów dźwiękowych i druków muzycznych. W wyniku tych prac - po przetestowaniu programu "Katalog dokumentów dźwiękowych" i "Katalog książek" (powstałego na marginesie naszych zainteresowań) - rozpoczęto w styczniu 1991 r. budowę bazy danych o dokumentach dźwiękowych i bazy danych o książkach. Jako języka informacyjno-wyszukiwawczego użyto języka słów kluczowych. Program do tworzenia bazy o drukach muzycznych został przetestowany, ale nie wdrożony, gdyż istnieje konieczność określenia struktury dodatkowych rekordów. Materiał, czyli druki muzyczne, okazał się na tyle zróżnicowany, że ściśle zdefiniowany jeden format jest niewystarczający (choćby z tego względu, że nie każdy druk muzyczny jest utworem muzycznym lub zbiorem utworów muzycznych). Zastosowana metodą działania programu "Katalog druków muzycznych" nawiązuje do programu "Katalog dokumentów dźwiękowych". Różnice wynikają z konieczności uwzględnienia w formacie nano-szenia danych elementów charakterystycznych dla tego rodzaju wydawnictw, np. strefy postaci zapisu muzycznego. Budowa bazy "Katalog dokumentów dźwiękowych" odbywa się zgodnie z Polską Normą "Opis bibliograficzny. Dokumenty dźwiękowe. PN-85/N-01152.07". Stanowią ją

opisy nagrań muzycznych na płytach gramofonowych i compactowych. Za jednostkę katalogową przyjmuje się uważać "dokument dźwiękowy jako część jednostki fizycznej (odrębny utwór lub fragment utworu)".

Z punktu widzenia jakości informowania wydaje się nam to podejście najlepszym wyjściem.

Przy wprowadzaniu danych uwzględnia się strefę tytułu (czyli tytuł ujednolicony, tytuł właściwy, tytuł równoległy z dodatkami do tytułów) i odpowiedzialności (czyli kompozytor, kompozytorzy, twórcy transkrypcji, aranżacji, autorzy tekstów, libretta, wykonawcy tzn. soliści, chóry, zespoły muzyczne, orkiestry, dyrygenci), strefę opisu fizycznego, uwag i znormalizowanego numeru oraz numer inwentarzowy i klasyfikację. Elementy opisu wspólne dla wszystkich utworów umieszczonych na dokumencie dźwiękowym nie są powtarzane każdorazowo przy opisach poszczególnych utworów. Sterowanie pracą programu przez użytkownika odbywa się przez wybór odpowiedniej opcji. W opcji "Edycja" następuje nanieśnienie i zapis do bazy nowego opisu. W opcji "Poszukiwania" istnieją następujące kryteria wyszukiwawcze: tytuł (ujednolicony, właściwy, równoległy), twórca (kompozytor, autor tekstu), wykonawca (soliści z pełnią funkcją np. sopran, chóry, zespoły muzyczne, orkiestry, dyrygenci), oznaczenie katalogowe, sygnatura (=nr inwentarzowy). Przy wyszukiwaniu można łączyć elementy opisu formalnego ze sobą oraz elementy opisu formalnego z opisem rzeczowym, a nawet różne elementy tego samego opisu rzeczowego.

We wszystkich trzech programach Działu Zbiorów Specjalnych znalezione pozycje mogą podlegać uzupełnianiu i dopisywaniu, poprawianiu, kasowaniu, zaznaczaniu do wadruku i drukowaniu. Programy mają wbudowane polskie litery, umożliwiając zastosowanie liter ze znakami diakrytycznymi, występującymi w obcych alfabetach

i językach . Wielkość rekordu zapisanego w bazie danych jest zmienna, co oznacza, że do bazy zapisywane tylko pola niosące informacje.

Informacji katalogowej w oparciu o komputerową bazę wydawnictw zwartych udziela się w Wypożyczalni, Czytelni Książek oraz Dziale Informacyjno-Bibliograficznym. Dział Informacyjno-Bibliograficzny" posiada terminal połączony z Działem Gromadzenia i Opracowania. Wykorzystuje bazę katalogu książek WBP oraz "Przewodnik Bibliograficzny". Nie rozwiązany problemem pozostaje wykorzystanie w Informatorium bez danych zbiorów specjalnych, znajdujących się poza budynkiem głównym Biblioteki. Dział Informacyjno-Bibliograficzny zamierza również tworzyć własne bazy. Koncepcja dotyczy dwóch spraw: bibliografii regionalnej oraz kartotek zagadnieniowych. M.in. zapowiedzi przeniesienia na nośniki maszynowe "Bibliografii Zawartości Czasopism" każą wstrzymać się nam z decyzją o tworzeniu ogólnej bazy informacyjnej. Skoncentrowano się więc na problemach bibliografii regionalnej. Trwają prace nad formatami, pozwalającymi na rejestrowanie i wydruk opisu książki jednotomowej, opisu książki wielotomowej, opisu odrębnej pracy, opisu rozdziału, ustępu (fragmentu) wg PN-82/N-01152.01. Ustalić również należy, które spośród równorzędnych rozwiązań dopuszczonych przez przepisy będą konsekwentnie stosowane w systemie komputerowym. Zainteresowanie informacją regionalną bieżącą i retrospektywną stale rośnie i budowa bazy na potrzeby wydania kolejnych tomów bibliografii regionalnej pozwoli m.in. na wyszukiwanie informacji w bazie zanim bibliografia zostanie wydrukowana a nawet w trakcie jej budowy.

Uwagi i zapytania

Z perspektywy paru lat doświadczeń naszej Biblioteki chciałabym podzielić się paroma uwagami i postawić parę pytań.

Już dzisiaj wiemy, że nikt nie może rozwiązywać spraw komputerycznej w izolacji. Tylko współpraca i wyraźny podział zadań, kompetencji i odpowiedzialności związanych z projektowaniem, wdrażaniem i eksploataowaniem systemów i urządzeń automatycznych oraz z prowadzeniem odpowiednich badań może dać oczekiwane rezultaty.

Pytanie: Czy naprawdę mamy warunki do wdrażania automatyzacji? (I wcale tu nie chodzi wyłącznie o możliwości finansowe, chociaż komputeryzacja musi kosztować).

Od paru lat obserwuje się w bibliotekach publicznych zmniejszanie się obsady kadrowej, wzrost liczby czytelników i wypożyczeń, co powoduje, że o automatyzacji myślimy "w biegu" i często nie stać nas na głębszą refleksję. Komputer daje nowe możliwości i pamiętajmy, aby nie kopiować starych wzorów przy użyciu nowego narzędzia i dążyć do podniesienia komfortu pracy czytelnika w bibliotece a nie ułatwiania wyłącznie wewnętrznych zadań biblioteki.

Do komputeryzacji nie jesteśmy często dostatecznie przygotowani, spodziewając się przy tym szybkich jej efektów.

Nie mamy ściśle określonych możliwości planowego finansowania automatyzacji prac bibliotecznych (brak § "postęp techniczny") i wybór opłata czynszów a komputer nie jest żadnym wyborem. W momencie przejęcia bibliotek publicznych przez gminy problem stanie się wyraźniejszy.

Wiele bibliotek tworzy własne formaty dla opisu bibliograficznego dokumentów, a może należałoby

rozważyć przyjęcie na razie przez większe biblioteki publiczne formatu MARC-BN jako formatu narodowego? Szkoda tylko, że format ten dotyczy tylko wydawnictw zwartych.

Może warto byłoby powołać ośrodek d/s komputeryzacji bibliotek publicznych przy Bibliotece Narodowej, finansowany bezpośrednio przez Ministerstwo Kultury i Sztuki, który oprócz szkoleń, kursów i praktyk itp. pracowałby nad zintegrowanym systemem komputerowym na potrzeby bibliotek publicznych? Ze względu na specyfikę Biblioteki Narodowej może wytypowane biblioteki (a jeszcze lepiej - chętne biblioteki) pomogłyby Bibliotece Narodowej w zdefiniowaniu potrzeb bibliotekarstwa publicznego, testowałyby np. formaty nanoszenia danych, pamiętając o tym, aby nie były one zbyt skomplikowane i nie obniżały wydajności systemu, miały jednak pełne podstawy w normach i przepisach.

Chciałabym na koniec mojej wypowiedzi zacytować dwa stwierdzenia, które wydają się już dzisiaj bardzo oczywiste, tym niemniej warto je przypomnieć.

dr Jerzy Maj

"Błędny jest, głęboko w naszym środowisku zawodowym zakorzeniony pogląd, że komputeryzację bibliotek powinni nam załatwić informatycy".

Esko Häkli - dyrektor
Biblioteki Uniwersyteckiej
w Helsinkach

"Automatyzacja biblioteki to praca, której nigdy się nie ukończy...
Gdy już wsiądziemy do samolotu zwanego automatyzacją, będziemy musieli pogodzić się z faktem, że stare czasy stagnacji już nigdy nie powrócą".

mgr Bożena Bartoszewicz-Fabiańska
Kier. Działu Zbiorów Specjalnych WBP

KOMPUTERYZACJA MIEJSKO-GMINNEJ BIBLIOTEKI PUBLICZNEJ W ŁAPACH

Ze względu na trudną sytuację ekonomiczną naszego społeczeństwa czytelnictwo w bibliotekach uległo znacznemu podwyższeniu. Bez zwiększenia liczby zatrudnionych w bibliotece w wypożyczalni pojawiają się często długie kolejki. Sytuacja taka wymaga zmiany, która usprawni obsługę czytelników w bibliotece łapskiej.

Z tego powodu z końcem roku 1992 rozpoczęto proces komputeryzacji naszej biblioteki, który trwa do dzisiaj. Oto jak wyglądały zakupy:

1. Grudzień 1992 zakupiono komputer IBM PC 386 wraz z drukarką i filtrem ochronnym.

- jest to komputer w pełni wartościowy i początkowo przeznaczono go do nauki pracowników biblioteki pracy przy komputerze (zaznajomienie się z systemem operacyjnym, edytorami tekstów, poznanie wersji demonstracyjnych programów do obsługi bibliotek. Komputer ten przeznaczono do pracy w sieci jako stację roboczą.

2. Zakup oprogramowania do wypożyczalni wykonany przez p. Lecha Kaniowskiego.

- wybierając oprogramowanie kierowano się następującymi zasadami: program musi bezwzględnie odpowiadać merytorycznie pracy biblioteki, musi przewidywać możliwość przyszłej pracy w sieci, powinien być jak najbardziej rozpowszechniony w bibliotekach naszego województwa, konserwacja systemu powinna być zapewniona na wiele lat.

3. Zakup sprzętu komputerowego i oprogramowania sieciowego:

- komputer IBM PC 486 SX MHz 240 Mb (server)
- komputer IBM PC 386 (stacja robocza)

- karty sieciowe - 3 szt.
- zasilacz bezprzerwowy 450 VA
- filtry ochronne
- Novell Lite

Po tych zakupach w bibliotece naszej mamy trzy pełnowartościowe stanowiska do pracy połączone w sieć. Obecnie wszyscy pracownicy biblioteki są przygotowani do pracy z systemem komputerowym. Główne wysiłki kładziemy na wprowadzenie jak największej liczby książek do komputerów. Na dzień 15 września 1993 r. do komputerów wprowadzono już ok. 16 tysięcy tytułów. Planujemy z początkiem października rozpocząć pracę bezpośrednią z czytelnikami w wypożyczalni dla dorosłych. Jeżeli operacja ta zakończy się powodzeniem i wprowadzanie dalszych tytułów z naszego księgozbioru będzie przebiegało równie sprawnie jak dotychczas od nowego roku obsługa czytelników odbywać się będzie wyłącznie z wykorzystaniem komputerów.

Jakie są nasze obecne plany związane z komputeryzacją:

- w najbliższym czasie zakupimy jeszcze jeden komputer (stację roboczą) do pracy w wypożyczalni dla dorosłych,
- w przyszłym roku planujemy wykorzystać w pracy kody paskowe. Wiąże się to z zakupem czytnika do kodów paskowych i programu do "produkcji" kodów paskowych, które umieścimy na książkach. Problemem jest tu wykonanie jak najtaniej ok. 100 tys. kodów paskowych (jesteśmy otwarci na propozycję). Wykorzystamy tu doświadczenia biblioteki duńskiej, z którą nasza gmina nawiązała współpracę.
- niedawno otrzymaliśmy od p.Kaniowskiego wersję demonstracyjno-terminową programu katalog. Jeżeli program ten spełni wymogi pracy w sieci z pewnością zostanie on zakupiony do naszej biblioteki.

Jadwiga Majerowska
Dyrektor BPMiG

I N F O R M A C J A
O K O M P U T E R Y Z A C J I B I B L I O T E K I P U B L I C Z N E J M I A S T A I G M I N Y
W C Z A R N E J B I A Ł O S T O C K I E J

We wrześniu 1992 r. Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy w Czarnej Białostockiej zakupiła następujący sprzęt:

- komputer AT/286 z twardym dyskiem 80 MB
  - komputer AT/286 bez twardego dysku
  - drukarkę EPSON FX-1050
- oraz sieć NOVELL v.2.2 do 5 stanowisk.

Komputery pracują w połączeniu sieciowym NOVELL w ten sposób, że komputer o twardym dysku obsługuje wypożyczalnię dla dorosłych i pełni rolę servera, a Oddział Dziecięcy, mieszczący się w dolnych pomieszczeniach, pracuje na miękkim dysku.

Zakupiono 2 programy:

- "wypożyczalnia" - obsługujący wypożyczalnię
- "katalog" - obsługujący katalogi

W chwili obecnej posiadamy kompletną bazę danych w programie "wypożyczalnia" (ok. 25 tys. książek i 1600 czytelników) i od 2.01.1993 r. stosujemy komputerową obsługę czytelników.

Oprócz notowania wypożyczeń i zwrotów książek program ten umożliwia:

- sporządzanie ubytków,
- drukowanie monitów i list dłużników,
- ustalenia, czy książka znajduje się w bibliotece,
- sporządzanie statystyki (dziennej, miesięcznej, rocznej),
- wyszukiwania książek wg nazwisk autorów, tytułów, numerów inwentarzowych i haseł przedmiotowych.

Wszystkie te czynności wykonywane są błyskawicznie i dokładnie, co jest podstawowym argumentem na rzecz komputeryzacji bibliotek.

Program "katalog" daje rozległe możliwości, a mianowicie:

- wg nazwisk autorów i wszystkich współodpowiedzialnych osób,
- wg tytułów książek, nazw serii, wydawnictw,
- haseł przedmiotowych i symboli UKD
- wszystkich wyrazów (oninimum 2-literowych) zawartych w rekordzie danej książki.

Jest to olbrzymia ilość informacji uzyskana w bardzo krótkim czasie i stosunkowo niewielkim nakładem pracy. W naszym wypadku kompletując bazę danych w programie "katalog" korzystamy (na zasadzie importu) z bazy "wypożyczalni" i tylko te dane uzupełniamy i rozbudowujemy. Po skompletowaniu tej bazy i wprowadzaniu nowości na bieżąco, dane z programu "katalog" będą automatycznie przenoszone do bazy "wypożyczalni", co jeszcze bardziej usprawni pracę.

Docelowo (już niedługo) program "wypożyczalnia" będzie wzbogacony o wielodostęp, co praktycznie pozwoli wypożyczać książki z Oddziału czytelnikom dorosłym i odwrotnie.

Na zakończenie można dodać, że dość żmudna praca nad kompletowaniem baz danych, której często boją się bibliotekarze, nie jest zbyt nudna i uciążliwa, a po zakończeniu przynosi niewspółmierne efekty podczas obsługi czytelników.

mgr Zofia Olizarowicz
Kierowni MGBP w Czarnej Białostockiej

STAN KOMPUTERYTACJI MIEJSKIEJ BIBLIOTEKI PUBLICZNEJ W HAJNÓWCE

Wykorzystanie, zalety, potrzeby.

Miejska Biblioteka Publiczna w Hajnówce należy do kategorii małych bibliotek publicznych z liczbą księgozbioru 72.000 wol.

Struktura organizacyjna biblioteki w części udostępniania zbiorów jest następująca:

- wypożyczalnia książek dla dorosłych,
- wypożyczalnia książek dla dzieci,
- czytelnia książek dla dorosłych,
- czytelnia książek dla dzieci.

Wszystkie w/w komórki prowadzą oddzielnie inwentarze zbiorów.

Komputeryzację biblioteki zapoczątkowano w roku 1990 od skomputeryzowania niektórych prac w wypożyczalni dla dorosłych.

Zakupiono następujący sprzęt:

1. Komputer standardu IBM PCXT/AT z dyskiem 40 MB
2. jeden terminal
3. jedną drukarkę KX-P-1180.

Wraz ze sprzętem zakupiono oprogramowanie zastosowane w WBP Białystok:

- program wypożyczalnia
- moduł rejestracji książek
- moduł rejestracji ubytków
- moduł monitów do dłużników
- moduł sporządzania dodatkowych kopii.

Rok 1990 poświęcony został na szkolenie pracowników obsługujących komputer, a następnie na wprowadzenie bazy danych.

Od 1 stycznia 1991 roku rozpoczęto pełne wykorzystanie komputera do obsługi czytelników.

Zastosowanie komputerów w wypożyczalni pozwoliło na:

- szybszą obsługę czytelnika,
- umożliwiło zlokalizowanie książki u konkretnego czytelnika (niemożliwe to było w systemie kieszonkowym),
- umożliwiło szybsze (niż poszukiwanie w katalogach kartkowych) uzyskanie niektórych informacji o książkach,
- wyeliminowało żmudny proces wypisywania ponagleń, sporządzania wykazów ubytków, prowadzenia statystyki bibliotecznej,
- częściowe wyeliminowanie wysiłku fizycznego bibliotekarza przy obsłudze czytelnika polegającego na sprawdzaniu obecności książki na półce (w MBP nie ma wolnego dostępu do półek),
- wyeliminowanie w dużym stopniu błędów popełnianych przy rejestracji wypożyczeń,
- zmniejszenie liczby pracowników w wypożyczalni.

Wad systemu komputerowego na razie nie stwierdzamy.

Natomiast przyjmujemy za prawdę oczywistą konieczność wprowadzenia do biblioteki komputeryzacji na większą skalę, a więc utworzenie sieci lokalnej oraz zakupienie do biblioteki niezbędnych programów ułatwiających uzyskanie informacji o dokumentach i ich zawartości oraz ułatwiających pracę bibliotekarza.

Również jest prawdą oczywistą, że na rozwój komputeryzacji potrzebne są środki finansowe, które w przypadku naszej biblioteki samorządowej są nie do osiągnięcia. W chwili obecnej już istnieje konieczność zakupu nowego komputera do wypożyczalni - jest to wydatek rządu tylko około 20 mln i niestety ta kwota jest dla nas nieosiągalna.

Proponuję więc stworzenie przy Ministerstwie Kultury i Sztuki bądź WBP funduszu przeznaczonego na komputeryzację bibliotek.

mgr Janina Jakubowicz

I N F O R M A C J A
O PRZEBIEGU OGÓLNOPOLSKIEGO SEMINARIUM DLA INSTRUKTORÓW
CZYTELNICTWA DZIECIĘCEGO

Seminarium odbyło się w dn. 27-28 września 1993 r. w Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej w Radomiu. Jego współorganizatorzy to: Departament do Spraw Uczestnictwa w Kulturze Ministerstwa Kultury i Sztuki, Centrum Ustawicznego Kształcenia Bibliotekarzy oraz Instytut Książki i Czytelnictwa Biblioteki Narodowej.

Było kolejnym z cyklu szkoleń organizowanych dla instruktorów wojewódzkich. Poprzednie odbyło się w 1990 r. w Pile.

W spotkaniu uczestniczyli wojewódzcy instruktorzy do spraw czytelnictwa dziecięcego; z WBP w Białymstoku mgr Ewa Ziniewicz-Siergiejko.

Szkolenie odbywało się w pięknym, zabytkowym lecz urządzonym nowoczesnie budynku, w którym WBP ma swoją siedzibę.

Program merytoryczny był bardzo bogaty i uwzględniał problemy najbardziej aktualne dla bibliotekarstwa dziecięcego.

Prezentowano następujące referaty:

Mgr Krystyna Kuźmińska z Departamentu do Spraw Uczestnictwa w Kulturze MKiSz omówiła temat: "Sytuacja bibliotek dziecięcych w nowej rzeczywistości samorządowej". Szczególnie mocno podkreśliła doniosłość funkcji realizowanych przez biblioteki dziecięce, jak funkcja wychowawcza, edukacyjna, kulturalna. Przypomniała, że biblioteka publiczna powinna być jednym z ogniw programu edukacji kulturalnej przygotowującym dziecko do aktywnego korzystania ze zbiorów. Przedstawiła też trudności przeżywane przez biblioteki publiczne, które wpłynęły negatywnie na czytelnictwo, również na czytelnictwo dziecięce.

Ponieważ łączenie bibliotek publicznych ze szkolnymi staje się coraz powszechniejsze i w wielu wypadkach proces ten przebiega ze szkodą dla placówek obu sieci, konieczne stały się wspólne ustalenia obu resortów. Zaplanowano spotkanie przedstawicieli MKiSz i MEN w celu przedyskutowania wspólnego stanowiska. Instruktorom została przekazana propozycja umowy regulującej zasady funkcjonowania biblioteki publiczno-szkolnej opracowane przez dr B. Białkowską i mgr G. Lewandowicz z Biblioteki Narodowej. Pani Kuźmińska zwróciła się z prośbą o opinie i uwagi związane z tym materiałem. Podkreśliła, że podobnie jak dr B. Białkowska nie jest zwolenniczką łączenia bibliotek obu sieci. Niemniej jednak istnieje konieczność wypracowania wzorów konkretnych dokumentów, gdyż istnieje obawa, że tego rodzaju poczynania przybiorą na sile po przejęciu szkół przez samorządy.

Referat "Animacja i nowoczesne formy pracy z książką" przedstawiła mgr Grażyna Lewandowicz z Biblioteki Narodowej. Omówiła osiągnięcia w tym zakresie na przykładzie dziecięcych bibliotek publicznych państw zachodnich. Najważniejsze z nich to:

- Praca z dziećmi najmłodszymi (do 3 lat)
- Systematyczna praca z rodzicami
- Uwzględnianie współczesnej tematyki, jak np. ekologia, seks, AIDS, wprowadzanie w świat polityki, prezentacja organizacji kulturalno-oświatowo-społecznych
- Powszechne wykorzystanie nowoczesnego sprzętu (komputery, video, kamery)
- Tworzenie videoteki szkolnych programów edukacyjnych i materiałów szkoleniowych dla bibliotekarzy
- Wychodzenie z książką "na zewnątrz" na przykładzie słynnej akcji "koszyk z książkami"
- Powszechna i szeroka reklama bibliotek i ich działalności

W seminarium uczestniczyła też pani Woroniecka z CUKB, która omówiła dotychczasowe osiągnięcia Centrum oraz główne kierunki działania. Przypomniała też o przypadającej w grudniu 1993 r. rocznicy istnienia ośrodka kształcenia bibliotekarzy funkcjonującego od 1953 r. jako POKKB, a od 1976 r. jako CUKB.

Referatem "Warsztat informacyjny nowoczesnej biblioteki dla dzieci" mgr M. Pieniążek z MBP w Krakowie zapoczątkowała kolejny dzień seminarium. Prelegentka szczególnie podkreśliła konieczność ciągłej aktualizacji zasobów informacyjnych w bibliotekach dziecięcych oraz potrzebę wprowadzenia nowych technik.

"Aktualne problemy klasyfikacji zbiorów bibliotek dziecięcych" przedstawiła dr B. Białkowska. Omówiła również najbardziej wartościowe serie literatury popularnonaukowej dla dzieci, a także zasygnalizowała pozycje wskazane do selekcji.

Jednym z punktów seminarium był konkurs na materiały metodyczne. Wszystkie prezentowane pomoce miały interesującą treść. Najwyżej zostały ocenione materiały o ciekawej, nowatorskiej formie wizualnej oraz pomoce niekonwencjonalne (np. kasety szkoleniowe i reklamowe). Nagrody i wyróżnienia otrzymali między innymi instruktorzy z Wrocławia, Radomia, Ostrołęki, Elbląga, Opola.

W dyskusji powrócono do sprawy łączenia bibliotek publicznych ze szkolnymi. Ogromna większość obecnych negatywnie ustosunkowała się do tego rodzaju rozwiązań. Jedynie instruktorzy z Olsztyna i Wrocławia mają w tym zakresie pozytywne doświadczenia.

Miłym akcentem tegorocznego seminarium było spotkanie towarzyskie przygotowane przez pracowników WBP w Radomiu, które stało się okazją do swobodnej wymiany doświadczeń.

Zorganizowano także wyjazd do Zwolenia, gdzie w podziemiach kościoła znajduje się grobowiec Jana Kochanowskiego i jego rodziny oraz do Muzeum im. Jana Kochanowskiego w Czarnolesie.

Problemy związane z funkcjonowaniem warsztatów pracy bibliotek dziecięcych omawiane na seminarium w Radomiu, przekazane zostały pracownikom oddziałów dziecięcych naszego województwa oraz bibliotekarzom filii WBP na szkoleniu zorganizowanym w dniu 3.XI.93 r.

mgr Ewa Ziniewicz-Siergiejko
Instruktor Działu
Metodyki Bibliotecznej i
Doskonalenia Kadr WBP

I N F O R M A C J A
Z OGÓLNOPOLSKIEGO SEMINARIUM INSTRUKTORÓW O/S
CZYTELNICTWA CHORYCH I NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Seminarium odbyło się w dniach 26-27 listopada 1993 r. w Katowicach. Organizatorami byli: Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Katowicach, Zarząd Główny Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich i Ministerstwo Kultury i Sztuki.

Seminarium rozpoczęło się w Ośrodku Humanizacji Warunków Rozwoju i Edukacji w Siemianowicach. Z wykładem na temat "Psychoprofilaktyka a sztuka" wystąpiła mgr Maria Stelmach - dyr. Ośrodka. Zapoznała uczestników z pracą tego Ośrodka na rzecz chorych i niepełnosprawnych. Organizowane są wieczory z muzyką i piosenką. Wykonawcami są uczniowie szkoły muzycznej. Uczestnikom seminarium zaprezentowano kołysanki śląskie, jako jedna z form pracy.

Opracowany przez Ośrodek program naukowo-badawczy dot. działań psychoprofilaktycznych wprowadzony jest w Ośrodku Małego Dziecka, powstałego na terenie Poradni Zawodowo-Wychowawczej w Będzinie. Tu też zostały zaprezentowane formy pracy z dziećmi 4-letnimi w trzech grupach - plac zabaw, ogród, dom. Zajęcia z 6-osobową grupą dzieci, w pomieszczeniu odwzorowującym ogród, prowadziły 2 pracownice Ośrodka Małego Dziecka. Ośrodek prowadzi też różne formy pracy dla dzieci starszych, opóźnionych w rozwoju, niepełnosprawnych. Zajęcia z tymi dziećmi odbywają się 3 dni w poradni, 2 dni zaś uczęszczają oni do szkoły. W ten sposób utrzymują kontakt ze swoimi rówieśnikami.

W godzinach popołudniowych uczestnicy seminarium wzięli udział w Festiwalu Bardzo Szczególnych Sztuk, zorganizowanym przez Stowarzyszenie Rewalidacyjne "Atlas" w Katowicach. Miejscem Festiwalu była Górnośląska Macierz Kultury.

Otwarcie Festiwalu towarzyszył spektakl Teatru Dzieci Zagłębia w Będzinie "Zakochani". Spektakl składał się z trzech części - trzech pór roku, ilustrujących trzy okresy życia ludzkiego: wiosna - dzieciństwo, lato - młodość, jesień - starość.

Tematem przedstawienia jest miłość, przybierająca różne formy w zależności od wieku człowieka. Przy realizacji "Zakochanych" zrezygnowano ze słowa. Rezygnacja ta miała zmusić do skupienia się nad animacją lalek.

Po uroczystości otwarcia Festiwalu uczestnicy przeszli do galerii, by wziąć udział w wernisazu Wystawy Sztuk Wizualnych ludzi niepełnosprawnych.

Festiwalowi towarzyszyła Wielka Orkiestra Symfoniczna Polskiego Radia i Telewizji prowadzona przez Mirosława Jacka Błaszczyka.

Drugi dzień zajęć seminaryjnych rozpoczął się wykładem dr Wity Szulc z Katedry Pielęgniarstwa Klinicznego Akademii Muzycznej w Poznaniu na temat "Arteterapia-idee-teorie-zastosowanie". Po wykładzie uczestnicy seminarium brali udział w Sesjach Naukowych Festiwalu. Poświęcone one były zagadnieniom terapii poprzez uprawianie różnych dziedzin sztuki. W ramach programu "Arteterapia" dr Andrzej Wojciechowski mówił o relacjach między wolą kreacji a postaciami jej spełnienia. Program "Muzykoterapia" prezentowany przez dra Macieja Kieryła pokazał wykorzystanie muzyki jako narzędzia pobudzającego ludzką energię wewnętrzną i wyzwalającego reakcje usprawniające organizm. W programie "Terapia przez ruch" na przykładzie gimnastyki chińskiej "Tai-Chi" ukazane zostały terapeutyczne walory zrytmizowanego ruchu. Program "Dramaterapia" dotyczył doświadczeń w wykorzystaniu sztuk dramatycznych do terapii ludzi z upośledzeniami wzroku.

Na zakończenie seminarium mgr Wiesława Szlachta - pracownik WBP w Katowicach przedstawiła pracę "Małej Galerii" działającej od 1988 r. przy ich bibliotece. Ideą Galerii jest promowanie twórczości plastycznej osób niepełnosprawnych. Do chwili obecnej zorganizowano 43 wystawy. Wernisaże są okazją do wzajemnego poznawania się, poznawania problemów niepełnosprawnych.

Biblioteki województwa katowickiego współpracują z Kołami PCK, punktami opieki nad chorym w domu, w efekcie czego siostry PCK pośredniczą w zaopatrzeniu w książki ludzi starszych. Prowadzą ścisłą współpracę ze szkołami specjalnymi. Organizują cykliczne imprezy biblioteczne integrujące dzieci specjalnej troski z dziećmi zdrowymi. Wiele bibliotek samorządowych ściśle współpracuje z Kołami Polskiego Związku Niewidomych, organizacjami emeryckimi proponując ich członkom imprezy biblioteczne, spotkania towarzyskie.

Budynek Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Katowicach został przystosowany do potrzeb czytelników niepełnosprawnych. Ze środków uzyskanych z Wojewódzkiego Funduszu Rehabilitacyjnego w WBP zainstalowano platformy podnośnikowe, dzięki którym czytelnicy niepełnosprawni mogą korzystać samodzielnie ze wszystkich agend bibliotecznych.

Seminarium umożliwiło uczestnikom bliższe zapoznanie się z działaniami podejmowanymi na rzecz osób niepełnosprawnych w środowisku katowickim. W wielu wypadkach posłużą za wskazówkę w pracy instruktorów we własnym środowisku.

Ludmiła Szyrkowiec
instruktor OMBiOK WBP

KRONIKA WAŻNIEJSZYCH WYDARZEŃ

5.09.1993 r.

Gminna Biblioteka Publiczna w Juchnowcu Dolnym została przeniesiona do Juchnowca Kościelnego. Umieszczono ją w odremontowanym budynku wspólnie z GOK-iem. Warunki lokalowe, ale przede wszystkim lokalizacja są obecnie korzystniejsze.

27-28.09.1993r.

Mgr Ewa Ziniewicz-Siergiejko wzięła udział w seminarium instruktorów czytelnictwa dziecięcego zorganizowanego w WBP w Radomiu.

26-28.10.1993 r.

W Białymstoku odbyła się II Ogólnopolska Konferencja nt. "Automatyzacja bibliotek publicznych - praktyczne aspekty". W pierwszym dniu spotkania uczestnicy konferencji zwiedzili Gminną Bibliotekę Publiczną w Białowieży, która w bieżącym roku przystąpiła do komputeryzacji. Ponadto bibliotekarze przybyli z całego kraju poznali Białowieżę i jej okolice oraz zwiedzili Muzeum Przyrodnicze.

4.11.1993 r.

W Filii nr 6 WBP w Białymstoku odbyło się seminarium poświęcone czytelnictwu dzieci i młodzieży. Głównym tematem spotkania był "Motyw śmierci w literaturze dziecięcej".

2-30.11.1993 r.

W Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej im. Łukasza Górnickiego w Białymstoku odbywała praktykę zawodową Pani Izabella Konopko, słuchaczka Zespołu Szkół Ekonomicznych w Chorzowie.

6.11.1993 r.

Filia Biblioteczna w Uhowie gm. Łapy zorganizowała uroczystą imprezę czytelniczną z okazji 30-lecia powstania.

8-9.11.1993 r.

Mgr Jadwiga Juchniewicz uczestniczyła w ogólnopolskim seminarium w Poznaniu. Tematem spotkania było omówienie zmian zachodzących w bibliotekarstwie polskim oraz roli działów instrukcyjno-metodycznych dziś i w przyszłości.

9.11.1993 r.

Mgr Walentyna Siniakowicz dyrektor WBP i mgr Regina Witosław, instruktor wzięły udział w uroczystości XXX-lecia powstania i X-lecia nadania imienia Janusza Korczaka zorganizowanej przez Szkołę Podstawową nr 31 w Białymstoku. Na terenie tej Szkoły działa jedyna w mieście biblioteka publiczno-szkolna.

12.11.1993 r.

Mgr Walentyna Siniakowicz, dyrektor WBP i Krystyna Ciszewska, instruktor uczestniczyły w uroczystości nadania praw miejskich w Kleszczelach. Biblioteka Gminna w Kleszczelach jest od tego momentu biblioteką miejską.

26-27.11.1993 r.

Ludmiła Szyrkowiec, instruktor WBP wzięła udział w seminarium poświęconym problemom czytelnictwa ludzi chorych i niepełnosprawnych. Organizatorem spotkania była Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Katowicach.

14-18.11.1993 r.

W Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej im. Łukasza Górnickiego w Białymstoku przebywała 2-osobowa delegacja z Mińska Białoruskiego z Wydziału Kultury - Włodzimierz Rogożyn - zastępca dyrektora i Natalia M. Starikowa - główny specjalista bibliotek. Przedmiotem ich zainteresowania były problemy związane z komputeryzacją bibliotek.

15.XII.1993 r.

W Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej im. Łukasza Górnickiego w Białymstoku odbyło się seminarium dla bibliotekarzy bibliotek samorządowych. Jego tematem były podstawowe problemy związane z komputeryzacją bibliotek samorządowych.

30.XII.1993 r.

Spotkanie kierowników działów merytorycznych WBP i kierowników filii przy tradycyjnym opłatk.

Wojewódzka Biblioteka Publiczna
im. Łukasza Górnickiego
w Białymstoku

Konkurs

Książka dla malucha

Opracowała

Ewa Liniewicz - Siergiejko

KONKURS
"KSIĄŻKA DLA MALUCHA"

Organizator:

Miejska, Miejsko-Gminna, Gminna Biblioteka
Publiczna w ....., Filia Biblioteczna Nr ....
w Białymstoku.

Założenia konkursu:

- Stworzenie uczniom okazji do zaprezentowania własnych zdolności plastycznych i literackich.
- Zainteresowanie książką, jej budową, edytorstwem.
- Rozwijanie inicjatywy i aktywności uczniów.
- Nawiązanie współpracy i zacieśnienie kontaktów ze szkołami.

Uczestnicy:

Uczniowie szkół podstawowych.

Czas trwania :

Czas trwania można ustalić wewnętrznie.

Zadania uczestników:

Zadaniem uczestników jest opracowanie książeczki dla najmłodszych dzieci, w wieku 1-6 lat.

Forma książeczki może być dowolna, np. harmonijka, składanka, książeczka "uplastyczniona" itp. Liczy się ciekawy pomysł. Bardzo istotną sprawą jest zwrócenie uwagi na trwałość książeczki. Ze względu na wiek adresata niezwykle ważnym elementem powinna być ilustracja.

Tematyka może być różnorodna, np. związana z najbliższym otoczeniem dziecka, przedmiotami codziennego użytku, przyrodą itp. Mogą to być także bajeczki i opowiadania do czytania najmłodszym przez kogoś starszego.

Tekst powinien być krótki, litery duże, by dzieci przedszkolne mogły próbować swoich umiejętności czytania.

W książeczkach dla najmłodszych można całkowicie zrezygnować z tekstu i poprzestać na ilustracjach lub ograniczyć tekst do minimum.

Uczestnik powinien zwrócić uwagę na elementy buowy książki oraz staranne wykonanie. Ilustracje muszą być samodzielne, technika dowolna. Nie jest konieczne przepisywanie tekstu na maszynie.

Uczestnicy składają swoje prace w bibliotekach, w których są czytelnikami - każdy przynajmniej jedną "książeczkę". Jest możliwość wykonania pracy wspólnie z kolegą lub koleżanką.

Autorami jednej pracy nie mogą być jednak więcej niż dwie osoby.

Do każdej "książeczki" należy dołączyć (na oddzielnej kartce) informację zawierającą następujące dane:

- imię i nazwisko
- wiek
- klasa
- nazwa i adres szkoły
- dokładny adres domowy z kodem
- określenie prac wykonanych przy "wydaniu książki" (np. wykonanie ilustracji, napisanie tekstu).

W wypadku prac wykonanych przez dwie osoby, należy dołączyć dane obu autorów.

Przebieg konkursu

1. Propagowanie konkursu wśród czytelników

poprzez:

- wywieszenie w bibliotece ogłoszeń o konkursie
- kontakty ze szkołami

- lekcje biblioteczne na temat książki ze szczególnym uwzględnieniem książek dla najmłodszych
- indywidualne rozmowy z czytelnikami
- spotkania z autorami i wydawcami książek dla najmłodszych.

2. Eliminacje środowiskowe

Czas trwania można określić dowolnie. Proponuje się jednak takie jego ustalenie, by podsumowanie środowiskowe zorganizować w czerwcu, w związku z Międzynarodowym Dniem Dziecka.

Zadania bibliotek:

- Zebranie przez biblioteki (miejskie, miejsko-gminne, gminne, filie biblioteczne w terenie i filie biblioteczne w Białymstoku) prac dzieci wraz z załączonymi informacjami.

Filie wiejskie powinny przekazać prace swoich czytelników do nadrzędnych bibliotek gminnych, miejsko-gminnych lub miejskich, których zadaniem będzie powołanie komisji oceniającej i zorganizowanie podsumowania środowiskowego.

Na terenie Białegostoku podsumowania środowiskowe organizują poszczególne filie.

3. Podsumowanie środowiskowe

Proponuje się zorganizowanie imprezy podsumowującej konkurs w czerwcu, w związku z obchodami Międzynarodowego Dnia Dziecka.

Sposób prezentacji prac zgłoszonych na konkurs można ustalić dowolnie. Wskazane jest nagrodzenie autorów najładniejszych "książeczek"

Wskazówki dla komisji środowiskowych oceniających prace dzieci.

Wstępnej oceny prac składanych przez uczestników powinna dokonać dyżurująca bibliotekarka. Jej zadaniem

zwrócenie uwagi na estetykę "książeczek", zawartość treściową, konieczność poprawy błędów. Proponuje się, by w skład komisji wchodził: bibliotekarze, nauczyciele języka polskiego i plastyki.

Komisje powinny brać pod uwagę:

- ciekawą formę
- stronę plastyczną pracy
- treść (w książkach z treścią)
- występowanie elementów budowy książki
- estetykę
- trwałość
- smodzielność

Prace należy oceniać w następujących grupach wiekowych:

I grupa - dzieci młodsze (k. I-III)

II grupa - dzieci średnie (kl. IV-VII)

III grupa - dzieci starsze (kl. VII-VIII)

W wypadku dużej ilości uczestników w obrębie grup wiekowych można dodatkowo wyodrębnić kategorie tematyczne lub wziąć pod uwagę formę.

W załączeniu: wzór plakatu propagującego konkurs wśród czytelników.

Uwaga
Czytelniczy!

BIBLIOTEKA

OGŁASZA

Konkurs

dla

UCZNIÓW SZKÓŁ PODSTAWOWYCH
pod hasłem:

Książka dla malucha

SPRÓBUJ SWOICH SIŁ!

I TY MOŻESZ ZOSTAĆ AUTOREM
KSIĄŻECZKI DLA NAJMŁODSZYCH DZIECI.

Książeczkę złóż w bibliotece
w terminie

KSIĄŻECZKA
POWINNA BYĆ:

- pięknie ilustrowana
- kolorowa
- trwała!

TEKST:

- krótki
- duże litery
- tematyka dowolna

SZCZEGÓŁOWYCH INFORMACJI O KONKURSIE
UDZIELA DYŻURUJĄCA PANI BIBLIOTEKARKA.